

5. Олексюк Н. Педагогіка гуманізму в творчості В. О. Сухомлинського. *Наукові записки ТДПУ ім. В. Гнатюка: Педагогіка*. 2002. №5. С. 197–201.
6. Олексюк Н. С. Професійна підготовка фахівців соціальної реабілітації в Україні як вимога часу. *Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. Сер. : Педагогічні науки*, 2016. № 6 (303) жовтень, 2016. Ч. III. С. 40–47.
7. Соціальна відповідальність: навч. посіб. [А. М. Колот, О. А. Грішнова, О. О. Герасименко та ін.]; за заг. ред. д-ра екон. наук, проф. А. М. Колота. Київ : КНЕУ, 2015. 519 с.

Ольга Поляновська

доцент, кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри педагогіки

Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

м. Хмельницький

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО РОБОТИ В КОМАНДІ ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНОГО СУПРОВОДУ ІНКЛЮЗИВНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ В ХМЕЛЬНИЦЬКІЙ ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНІЙ АКАДЕМІЇ

У статті автор описує специфіку підготовки майбутніх соціальних педагогів до роботи в команді психолого-педагогічного супроводу закладу з інклюзивним навчанням в Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії. Значна увага приділена опису знань, вмінь та навичок, що формуються у студентів в результаті вивчення освітнього компоненту «Основи інклюзивного навчання». Автор називає методи, які, на його погляд, найбільш ефективні при вивченні зазначеної дисципліни.

Ключові слова: *знання, вміння, навички, люди з особливими освітніми потребами, соціальний педагог.*

Постановка проблеми у загальному вигляді. На сьогоднішній день кількість людей з особливими освітніми потребами невпинно зростає в Україні. Так відповідно до статистичних даних станом на 1 січня 2020 року в інклюзивних класах навчається 19345 учнів із особливими освітніми потребами. Ця кількість у 7 разів перевищує дані п'ятирічної давнини. На початок 2020 року в Україні створено

13782 інклюзивні класи. Так, у 2019/2020 навчальному році 35% від загальної кількості закладів загальної середньої освіти організували інклюзивне навчання [1].

Така ситуація в свою чергу обумовлює необхідність підготовки кваліфікованих кадрів для роботи з дітьми з особливими освітніми потребами як в школі так і позанавчальних установах. З метою забезпечення цієї потреби в Хмельницькій гуманітарно-педагогічній академії при підготовці соціальних педагогів та працівників викладається освітній компонент «Основи інклюзивного навчання».

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. Метою курсу є засвоєння теоретико-методологічних, нормативно-правових та організаційно-методичних засад інклюзивної освіти.

Основними завданнями вивчення освітнього компоненту є:

– сформуванню уявлення про загальні тенденції розвитку інклюзивної освіти у світі та в Україні;

– формувати систематизовані наукові уявлення про сутність, основні завдання, напрями соціально-педагогічної роботи з дітьми, які мають особливі потреби, в дошкільних та загальноосвітніх та вищих навчальних закладах з інклюзивною формою навчання;

– особливості організації, нормативно-правове забезпечення, проблеми і перспективи проектування інклюзивного освітнього середовища для цих дітей;

– формування загальнокультурних та професійних компетенцій соціальних педагогів, необхідних для ефективної діяльності в якості організаторів та виконавців програм інклюзивного навчання дітей з порушеннями психофізичного розвитку;

– здійснення особистісно-мотиваційної, когнітивної та практичної підготовки майбутніх бакалаврів соціальної педагогіки до реалізації інклюзивної моделі освіти на різних рівнях системи освіти.

– виробити навички командної роботи при навчанні та вихованні дітей з особливими освітніми потребами.

Розробляючи навчальний курс ми намагалися охопити теми, які забезпечили б підготовку конкурентоспроможного спеціаліста, який умітиме ефективно взаємодіяти та, опираючись на сильні сторони, людей з особливими потребами розвивати їх.

Тому усі виучувані теми ми розподілили між трьома модулями: теоретико-методологічні засади здійснення інклюзивної освіти,

характеристика дітей з особливими освітніми потребами, особливості соціально-педагогічної роботи з дітьми з особливими освітніми потребами в закладах інклюзивної освіти.

Так, наприклад, вивчаючи третій модуль, студенти опрацьовують такі теми: психолого-педагогічний супровід дітей в інклюзивному закладі; особливості роботи соціального педагога з дітьми з порушеннями інтелектуального розвитку; з дітьми з синдромом Дауна; з гіперактивними дітьми; з дітьми з ДЦП в інклюзивній освіті, з дітьми, що мають РАС; особливості роботи соціального педагога в закладах дошкільної освіти з інклюзивним навчанням; діяльність соціального педагога в умовах інклюзивного навчання в школах; сутність соціально-педагогічної роботи з дітьми та молоддю з особливими потребами, її структура та зміст; особливості роботи соціального педагога в закладах вищої освіти з молоддю з особливими освітніми потребами; технології, методи та методики в роботі соціального педагога з дітьми з особливими освітніми потребами.

На наш погляд, таке змістове наповнення сприяє формуванню готовності майбутніх соціальних педагогів до роботи в команді психолого-педагогічного супроводу закладу інклюзивної освіти, розумінню особливостей організації діяльності соціального педагога в закладах такого типу, розумінню основного змісту, структури, напрямів, специфіки діяльності соціального педагога з організації та впровадження інклюзивного навчання, особливостей взаємодії соціального педагога зі спеціалістами інших служб в системі інклюзивного навчання, ознайомленню з технологіями роботи соціального педагога з дітьми з особливими освітніми потребами в інклюзивній освіті, нормами професійної етики соціального педагога.

Під час викладання освітнього компоненту найчастіше використовуваними є методи: словесні, (лекції: тематичні, проблемно-пошукові; розповідь, евристична бесіда, пояснення), наочні (схеми, таблиці, відеоролики, мультимедійні презентації), логічні (аналіз і синтез, індукція і дедукція, спостереження, узагальнення, моделювання), репродуктивні та проблемно-пошукові методи, робота з довідковою та науковою літературою, дискусія та диспут, інтерактивні методи (робота в парах та групах, мозковий штурм, незакінчені речення, дискусія, мікрофон, мозаїка, метод

ПРЕС), кейс-метод, ігрові методи, зустрічі з фахівцями, метод проєктів, метод ситуативного моделювання.

За результатами вивчення дисципліни здобувачами вищої освіти було проведено анкетування (тринадцять респондентів). Серед заданих нами питань були такі: «Чи вважаєте ви корисним вивчення дисципліни «Основи інклюзивного навчання»?»; «Які теми викликали у Вас найбільший інтерес?», «Які пропозиції та побажання у Вас виникли щодо викладання курсу?».

Відповідаючи на перше запитання, 93% респондентів відповіли ствердно. Найбільш цікавими для опитуваних виявились теми, де вони вивчали особливості діяльності соціального педагога з різними категоріями людей з особливими потребами (65%) та технології і методи роботи з зазначеною категорією клієнтів (73%). Щодо пропозицій, то найбільш часто вивловлюваною студентами виявилась пропозиція залучати до вивчення дисципліни більше спеціалістів-практиків (54%). Усі пропозиції ми врахуємо при подальшому вивченні зазначеної дисципліни.

Висновки з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Отже, різноманітність тем, їх ретельний відбір та вивчення сприяють формуванню готовності майбутнього соціального педагога до роботи в команді психолого-педагогічного супроводу закладу з інклюзивною формою навчання. На наш погляд, більш детального дослідження в сфері соціально-педагогічної науки потребує проблема специфіки діяльності соціального педагога з дітьми з особливими освітніми потребами.

Список використаних джерел

1. Міщик Л. І. Основні аспекти підготовки соціальних педагогів до організації виховної роботи в закладах інклюзивного навчання. Наукові записки НДУ ім. М. Гоголя. Психологопедагогічні науки. 2014. №2. С. 190-194.
2. Порошенко М. А. Інклюзивна освіта: навчальний посібник. Київ: ТОВ «Агенство «Україна», 2019. 300 с.
3. Статистичні дані. URL: <https://mon.gov.ua/ua/statistichni-dani> (дата звернення: 27.04.2021).